

508/1997

Annettu Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1997

Asetus lapseksiottamisesta

Oikeusministerin esittelystä säädetään lapseksiottamisesta 8 päivänä helmikuuta 1985 annetun lain (153/1985) 10 §:n 1 momentin ja 23 §:n 1 ja 2 momentin sekä 54 §:n nojalla, sellaisena kuin niistä 10 §:n 1 momentti on laissa 175/1996:

1 luku

Ottolapsineuvonta

1 §

Ottolapsineuvontaa annettaessa on erityisesti selvitettävä, voidaanko lapsen ja lapseksiottajan välille perustaa lapsen kannalta myönteinen ja pysyvä lapsen ja vanhemman suhde. Tässä tarkoituksessa ottolapsineuvonnan antajan on henkilökohtaisesti keskusteltava alaikäisen lapseksi otettavan kanssa, jos se lapsen ikä ja kehitystaso huomioon ottaen on mahdollista. Keskustelussa on pyrittävä selvittämään, miten lapsi suhtautuu lapseksiottamiseen sekä onko lapsen mielipide asiasta vakaa ja pysyvä.

Keskustelun päätyttyä on 12 vuotta täyttäneelle lapseksi otettavalle varattava tilaisuus antaa suostumuksensa lapseksiottamiseen siten kuin lapseksiottamisesta annetun lain (153/1985) 11 §:ssä säädetään.

2 §

Vanhemman suostumuksen lapseksiottamiseen vastaanottaa henkilökohtaisesti se lapseksiottamisesta annetun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen (*kunnan sosiaalihuollon toimielin*) alainen viranhaltija, joka kunnassa huolehtii ottolapsineuvonnan antamisesta, tai ottolapsitoimiston asianomainen työntekijä.

3 §

Jos ottolapsineuvontaa annettaessa käy ilmi, että kysymykseen voi tulla lapseksiottamisesta annetun lain 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu lapseksiottaminen, lapseksiottaja on ohjattava pyytämään kansainvälistä lapseksiottamispalvelua lain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettulta palvelunantajalta.

4 §

Lapseksiottamisen vahvistamista koskevan hakemuksen tekemistä varten on annettava todistus, josta ilmenee, että ottolapsineuvontaa on annettu lapseksiottamisesta annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä. Todistukseen tulee lisäksi merkitä tiedot niistä seikoista, jotka lain mukaan ovat lapseksiottamisen vahvistamisen edellytyksenä. Todistuksen antaa ottolapsineuvontaa antanut kunnan sosiaalihuollon toimielin tai ottolapsitoimisto. Todistus on voimassa yhden vuoden sen antamisesta.

Ottolapsineuvonnan antajan on avustettava lapseksiottamisen vahvistamista koskevan hakemuksen tekemisessä, jos hän katsoo, että lapseksiottaminen on lapsen edun mukainen eikä lapseksiottaminen ole vastoin lapsen tai hänen vanhempansa tahtoa.

5 §

Kun ottolapsineuvontaa annetaan lapseksiottajalle, jolla on asuinpaikka Suomessa, ja alle 18-vuotiaalla lapseksiotettavalla on asuinpaikka vieraassa valtiossa, lapseksiottajasta on laadittava yksityiskohtainen selostus, jossa on tiedot lapseksiottajan henkilöllisyydestä, kelpoisuudesta ja sopivuudesta ottovanhemmaksi, hänen taustastaan, perhesuhteistaan, terveydentilastaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä, sosiaalisesta ympäristöstään ja lapseksiottamisen syistä sekä lapseksiottajan sopivuudesta kansainväliseen lapseksiottamiseen. Selostukseen on otettava arvio myös kysymykseen tulevan ottolapsen iästä ja, jos se on tarpeen, muista ominaisuuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selostus lähetetään suoraan sille palvelunantajalle, joka on antanut lapseksiottajalle kansainvälistä lapseksiottamispalvelua.

6 §

Jos ottolapsineuvonnan antaja havaitsee, että vieraasta valtiosta Suomeen tuodun lapsen sijoitus lapseksiottajan luokse ei ole lapsen edun mukainen, sen on yhdessä palvelunantajan kanssa järjestettävä lapselle lapseksiottamisen tarkoituksessa uusi sijoitus tai ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin lapsen edun mukaisen hoidon järjestämiseksi lapselle Suomessa taikka lapsen palauttamiseksi valtioon, josta hänet on tuotu, jos palauttaminen on lapsen edun mukainen toimenpide.

Sen, joka ottolapsineuvonnan antajana tai kunnan sosiaalihuollon toimielimenä huolehtii 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä, tulee keskustella lapsen kanssa jokaisesta 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä, jos lapsi on täyttänyt 12 vuotta tai on niin kehittynyt, että hänen tahtonsa voidaan kiinnittää huomiota.

7 §

Jos Suomen kansalainen, jolla ei ole asuinpaikkaa Suomessa, aikoo vieraassa valtiossa ottaa alle 18-vuotiaan lapsen ottolapseksi, kunnan sosiaalihuollon toimielin tai ottolapsitoimisto voi vieraan valtion toimivaltaisen toimielimen pyynnöstä antaa sille sen haluamat tiedot lapseksiottajasta, jos lapseksiottaja siihen suostuu. Edellä tarkoitetut tiedot voidaan antaa myös lapseksiottajalle hänen pyynnöstään, jos hän esittää luotettavan selvityksen siitä, että hänellä on asuinpaikka vieraassa valtiossa.

Ennen 1 momentissa tarkoitettujen tietojen luovuttamista kunnan sosiaalihuollon toimielin tai ottolapsitoimisto voi pyytää asiasta Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunnan (*lapseksiottamisasioiden lautakunta*) lausunnon.

8 §

Jos alle 18-vuotias lapsi, jolla on asuinpaikka Suomessa, aiotaan antaa ottolapseksi lapseksiottajalle, jolla on asuinpaikka vieraassa valtiossa, ottolapsineuvonnan antajan on laadittava lapsesta yksityiskohtainen selostus, jossa on tiedot lapsen henkilöllisyydestä sekä siitä, että hänet voidaan antaa ottolapseksi, hänen taustastaan, sosiaalisesta ympäristöstään, perhesuhteistaan, hänen ja hänen perheensä terveydentilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä hänen erityistarpeistaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selostus lähetetään suoraan sille suomalaiselle palvelunantajalle, joka huolehtii lapseksiottajan välittämisestä lapselle.

9 §

Jos lapseksiottajalla on asuinpaikka vieraassa valtiossa, kunnan sosiaalihuollon toimielin tai ottolapsitoimisto voi päättää lapsen sijoittamisesta tälle lapseksiottajalle tai antaa avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälisyksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän, Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken tehdyn sopimuksen (SopS 20/1931)12 artiklassa tarkoitetun lausunnon vain, jos lapseksiottamisasioiden lautakunta on myöntänyt luvan lapseksiottamiseen.

Jos lapseksiottajalla on asuinpaikka vieraassa valtiossa, joka on Haagissa 29 päivänä toukokuuta 1993 lasten suojelusta ja yhteistyöstä kansainvälisissä lapseksiottamisasioissa tehdyn yleissopimuksen (*Haagin sopimus*) osapuoli, kunnan sosiaalihuollon toimielin tai ottolapsitoimisto voi päättää lapsen sijoittamisesta tälle lapseksiottajalle tai antaa 1 momentissa tarkoitetun lausunnon vain, jos sille on 1 momentissa tarkoitetun luvan lisäksi esitetty palvelunantajan antama todistus siitä, että suomalainen palvelunantaja ja ulkomainen palvelunantaja ovat hyväksyneet sen, että lapseksiottamismenettelyä voidaan jatkaa.

2 luku

Kansainvälinen lapseksiottamispalvelu

10 §

Kansainvälisestä lapseksiottamispalvelusta huolehtivan palvelunantajan tehtävänä on:

- 1) toimia lapseksiottamisesta annetun lain 19 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa yhteistyössä ulkomaisten palvelunantajien kanssa;
- 2) antaa tietoja kansainvälisen lapseksiottamisen edellytyksistä sille, joka aikoo ottaa ulkomailla olevan alle 18-vuotiaan lapsen ottolapseksi;
- 3) huolehtia siitä, että lapseksiottaja pyytää ottolapsineuvonnan järjestämistä siten kuin lapseksiottamisesta annetun lain 28 §:ssä säädetään;
- 4) avustaa lapseksiottajaa kansainvälisessä lapseksiottamisessa tarvittavien asiakirjojen ja todistusten hankkimisessa ja käännettämisessä;
- 5) huolehtia tarvittavien asiakirjojen lähettämisestä ulkomaille;
- 6) antaa Haagin sopimuksen 17 artiklan c kohdassa tarkoitetut hyväksymiset sekä huolehtia Haagin sopimuksen 17 artiklan b kohdassa, 19 artiklassa sekä 21 artiklan 1 kappaleen b ja c kohdassa tarkoitetuista tehtävistä;
- 7) avustaa lapsen Suomeen siirtämiseen liittyvissä toimenpiteissä;
- 8) seurata yhdessä ottolapsineuvonnan antajan kanssa sijoituksen onnistumista ja lähettää sijoitusta koskevat selostukset ulkomaiselle palvelunantajalle sekä, jos sijoitus epäonnistuu, avustaa kunnan sosiaalihuollon toimielintä tai ottolapsitoimistoa lasta koskevissa toimenpiteissä;